

ÚTI JELENTÉS

*Az Országgyűlés Mentelmi bizottságának látogatásáról a Cseh Köztársaság
Parlamentjében és Szenátusában, Prágában
2015. május 6. és 8. között*

A delegáció vezetője: dr. Vejkey Imre országgyűlési képviselő, a bizottság elnöke. Tagjai: dr. Kerényi Imre országgyűlési képviselő, a bizottság tagja; dr. Vitányi István országgyűlési képviselő, a bizottság tagja; valamint dr. Karsai József főtanácsadó, a bizottság munkatársa és Tóthné Pál Ildikó főelőadó a bizottság munkatársa.

A látogatás során delegációnk megbeszélést folytatott:

- *a Szenátus Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottságával,*
- *a Képviselőház Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottságával,*
- *Pető Tibor nagykövettel és Kokes Jánossal a Prágai Tükör főszerkesztőjével,*
- *valamint az Igazságügyi Minisztérium nemzetközi és alkotmányügyi miniszter-helyettesével Petr Jägerrel.*

Delegációnk, megérkezése napján május 6-án 15 órakor találkozott a Cseh Szenátusban a Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottságelnökével, Jiří Oberfalzerrel és a bizottság tagjaival, Leopold Sulovskyval és Ivana Proděbraskával.

Jiri Oberfalzer köszöntötte delegációnkat és átadta a szót delegációnk vezetőjének.

Dr. Vejkey Imre köszöntötte vendéglátóinkat, majd röviden beszámolt feladatainkról. Először a magyar mentelmi jogi szabályozásról, az egyes mentelmi ügyekről szólt, ismertette a bizottsági gyakorlatot a mentelmi ügyek típusainál, miszerint magánvadas ügyekben a bizottságunk szakadatlanul nem javasolja, míg közvadas ügyekben pedig töretlenül javasolja az érintett képviselő mentelmi jogának felfüggesztését.

A döntéshozó Országgyűlés pedig rendszerint megszavazza bizottsági határozatunkat.

Válaszában Jiří Oberfalzer először szintén a mentelmi jogról szólt a ismertetve cseh jogi szabályozást, illetve elmondta, hogy az általa vezetett bizottság a magyarhoz lényegében nagyon hasonló gyakorlatot folytat, de mivel a cseh szenátusban csak 81 képviselő van, jóval kevesebb az ügyszámuk. Az ügyek megítélése során élesen elkülönítik, hogy az adott vád bűncselekménnyel kapcsolatos-e, vagy inkább politikai indíttatásúnak tekinthető.

Jelenleg két ügyet tárgyalnak: az egyik egy beszerzési ügy, a másik egy telekspekulációval kapcsolatos eset. E két ügyben közös nevező, hogy mindkettő régebben, több mint négy éve történt.

A fegyelmi eljárások is a bizottság hatáskörébe tartoznak.

A magyar delegáció vezetője megköszönve a tájékoztatást rátért a transzparencia kérdés körére, ezen belül a vagyonynyilatkozat-tételre. Ismertette ennek módját, gyakoriságát kiemelve: a magyar vagyonynyilatkozati nyomtatványok ötször

részletesebbek, mint az Európai Unióé. A magyar delegáció vezető ezt követően érdeklődött a cseh vagyonyilatkozat-tételi rendszerről családtagok vagyonyilatkozatáról, illetve ennek kezeléséről.

A cseh bizottsági elnök válaszában elmondta, hogy vagyonyilatkozat-tételi rendszerük hasonló, különbség, hogy üzleti tevékenységet (ügyvezetést) folytathatnak, ezt fel kell tüntetniük vagyonyilatkozatukban. Másik jelentős eltérés, hogy önkormányzati tisztséget szenátori tisztségükkel egyidejűleg betölthetnek, ezt egyébként szintén szerepeltetni kell a bevallásban. (A bizottság elnöke maga is alpolgármester.) Csehországban - szemben a magyar leadási határidő januári utolsó napjával- június 30. napja a leadási határidő utolsó napja. Ha a képviselő vállalkozó, vállalkozásának összes adatát szerepeltetnie kell vagyonyilatkozatában ezt – vállalkozói érdekességük miatt – több képviselő kifogásolja. A miniszterek is a bizottságnál tesznek vagyonyilatkozatot hivatalba lépésükkor. A média itt is nagy érdeklődéssel kíséri a vagyonyilatkozatokat. Végül a feltett kérdés kapcsán arról adott tájékoztatást, hogy külön intézményt készülnek létrehozni a vagyonyilatkozatok, köztük a családtagok vagyonyilatkozatainak az archiválására. Törvényjavaslat készül továbbá az összeférhetetlenségről, amely egyes foglalkozások, tevékenységek, tilalmát fogja tartalmazni.

Leopold Sulovsky kérdése: Kész Zoltán mandátumhoz jutásával történt-e változás a parlamentben?

Dr. Vejkey Imre: Az előző ciklusban elfogadtuk Magyarország Alaptörvényét, továbbá már az új Alaptörvény rendelkezéseinek a figyelembevételével a jogrendszerünk legfontosabb törvényeit, melyek sarkalatosak voltak (2/3-osak) újraalkottuk, ezért a törvények elfogadása szempontjából nincs különösebb jelentősége annak, hogy a FIDESZ-KDNP kormány koalíció nem rendelkezik éppen 2/3-os többséggel.

Kerényi Imre: Gratulált Prága restaurálásához. Úgy látja, hogy a magyar mentelmi jog szűkült. A magyar parlamenti képviselettel rendelkező pártok közül az ellenzéki Jobbik el szeretné törölni a mentelmi jogot. A kormánypártok ezzel nem értenek egyet, mivel a mentelmi jog az európai parlamenti jogfejlődés útján alakult ki, a képviselői jogállás szerves részét képezi, biztosítja a képviselői munka zavartalanságát.

Dr. Vejkey Imre: Csehországban a Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottság pénzbírságot is kiszabhat?

Jiří Oberfalzer válasza: Igen, a törvényi keretek között. Ha szabálysértést követtek el, választhatnak, hogy a parlament, vagy a helyi önkormányzat bírságozzon.

Jiří Oberfalzer válasza: Ez korábban is nagy kritikának volt kitéve, ezért módosult: csak a mandátum idejére szól a mentesség, tehát adott ügyben a mandátum megszűnte után lefolytatható az eljárás. Ezt követően a magyar köztársasági elnök mentességével kapcsolatosan tett fel kérdést, kérte ennek tartalmi ismertetését.

Dr. Vejkey Imre válasza: Az Alaptörvény az államfő közjogi jogállására figyelemmel a közjogi hagyományoknak megfelelően szabályozza a köztársasági elnök személyi sérthetlenségét, amely politikai felelősségtől való mentességet és korlátozott mértékű jogi felelősséget jelent.

Jiří Oberfalzer: Magyarország hogyan viszonyul az Euróhoz?

Dr. Vejkey Imre válasza: Az Euró bevezetését több, mint 10 évvel ezelőtt országunk fontolgatta, céldátumát illetve céldátumokat is kitűzött, de a bekövetkezett világgazdasági válság és annak gazdaságunkat ért következményei ezt a szándékot keresztülhúzták. Orbán Viktor miniszterelnök úr, ha a nemzetközi helyzet nem fokozódik 2022-re prognosztizálta az Euró bevezetését.

Jiří Oberfalzer: A megbeszélés végén kijelentette: nagyon hasznos volt az eszmecsere, mindkét fél sokat tanult belőle. Hasonlóan eredményes tárgyalásokat kívánt delegációnknak.

Találkozó a Képviselőház Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottságának tagjaival (2015. május 7. 10:00 – 12:00):

A megbeszélésen cseh részről részt vett: Miroslava Němcová az MMB elnöke, és a bizottság tagja: Herbert Pavera, Marek Benda, Martin Plisek képviselők.

Miroslava Němcová köszöntője után röviden vázolta a Cseh Köztársaság államszerkezetét. Megemlítette, hogy Csehországban két kamarás parlament van, a Képviselőház és a Szenátus. A szenátus tagjait (81 fő) 6 évre választják, a parlamenti képviselőket (200 fő) 4 évre. A szenátusban 2 évente tartanak választást, így a tagok kétharmada általában lecserélődik. A köztársasági elnököt közvetlenül választják. 2013-ban előrehozott választások voltak, új politikusok jutottak be a képviselőházba.

A Mandátumvizsgáló és Mentelmi Bizottság többek között jogosult a mandátum létrejöttét, megszűnését vizsgálni, illetve jóváhagyni, valamint a mentelmi ügyeken kívül fegyelmi ügyekben is eljár. A Cseh Alkotmány szabályozza, hogy mikor szűnik meg a mandátum, illetve merül fel összeférhetlenség a mandátumokkal kapcsolatban.

Dr. Vejkey Imre: Megköszönte a tájékoztatást. A magyar államreformról szólva elmondta, hogy annak egyik rendkívül fontos eleme volt a parlamenti képviselők létszámának 386 főről 199 képviselőre történő csökkentése. Elmondható, hogy gyakorlatilag fele annyi képviselőre ugyanannyi feladat jut, mint korábban kétszer

annyira. Az alkotmányozás során, Magyarországon is felvetődött az alsó és felsőház együttes felállításának a kérdése, de végül többségi vélemény alapján felsőház nem jött létre. A Magyar Parlamentben a bizottságok visszatükrözik azt a választói akaratot, amilyen arányban a választópolgárok mandátumot adtak az egyes pártoknak, ez alól a Mentelmi bizottság kivétel, mert nálunk a választási eredményektől függetlenül 50%-50% a kormánypárti és ellenzéki képviselők aránya, vagyis az egyetlen paritásos bizottság vagyunk. A bizottságunk hatáskörébe elsődlegesen a mentelmi, összeférhetlenségi és vagyonynyilatkozati ügyek tartoznak. Fegyelmi ügyekkel is foglalkozik a bizottságunk. A Magyar Parlament által fegyelmi ügyekben kiszabható szankciók, büntetések: ülésnapról való kitiltás, tiszteletdíj csökkentése vagy a képviselői jogok gyakorlásának felfüggesztése, ez utóbbira még nem volt példa. A kiszabott és sérelmesnek vélt büntetésekkel szemben az érintett képviselők fellebbezést terjeszthetnek elő bizottságunkhoz.

Rátérve a vagyonynyilatkozat-tételre dr. Vejkey Imre elnök úr elmondta, hogy a magyar vagyonynyilatkozat sokkal részletesebb, tehát jóval több információt tartalmazó, mint például az Európai Unió képviselők vagyonynyilatkozata. Magyarországon egy parlamenti ciklus alatt (4 év) hat alkalommal kell egy képviselőnek vagyonynyilatkozatot tennie.

Miroslava Němcová: A két ország bizottságainak működésében sok minden közös, az viszont különbség, méghozzá elismerésre méltó, ahogy Magyarországon megoldásra került a képviselők létszámának csökkentése.

Dr. Vejkey Imre: A célunk az volt, hogy élethivatásszerű képviselőséget hozzunk létre a Magyar Parlamentben, nagy létszámú szakértői háttérrel, mely segíti a csökkentett létszámú képviselők munkáját.

Miroslava Němcová: Ezzel kapcsolatban elmondta, hogy nekik eddig nem sikerült, vagyis nem jutottak eredményre a szenátus létszám csökkentése terén. Szövetségi parlament volt korábban, az ország kettéosztódása során alakult ki a mostani felállítás, azaz a két kamarás parlament. Jogkörei: az Alkotmánybíróság tagjainak jelölésének jóváhagyása, perelhetőségi lehetőség. A köztársasági elnökkel szemben az Alkotmánybíróságnál. Ha a szenátus nem fogad el egy törvényjavaslatot, a Képviselőháznak újra meg kell szavaznia. 2012-ben a Szenátus elvesztette a köztársasági elnök választásának jogát, jelenleg közvetlenül választják. Az összeférhetlenség Csehországban is örök vita tárgyát képezi. Személyes véleménye ezzel kapcsolatban: nem ez a parlamenti vita legfontosabb kérdése. A képviselők kb. 30-40%-a tölt be polgármesteri pozíciót is. Ez nem kizáró ok. ebben a döntés a politikai pártokra hárul. Ellenérv: nehéz egyszerre két széken ülni, az egyének, az érintett képviselőnek kell ebben döntenie. Végül megjegyezte: a polgármesterség manapság a legnagyobb kockázattal járó tevékenység.

Kerényi János kérdésre válaszolva elmondta, hogy az egyéni és listás mandátumok között csak politikai különbség van, jogi nincs.

Herbert Pavera: A szenátusi választásokon a részvétel kisebb. A választópolgárok a szenátust fölöslegesnek tartják. Az Európai Unió képviselőinek választásán 13 % volt a részvétel, ami fatálisan alacsony. A Szenátus indokolás nélkül is elutasíthat törvényjavaslatot, ekkor a parlamentben minimum 101 képviselőnek igennel kell szavaznia.

Ha a képviselőházban többsége van a kormányzó pártoknak, a szenátusnak nincs szerepe.

Miroslava Němcová: A koalíció, ha többségben van, érvényre tudja juttatni az akaratát (törvényeit). A mentelmi vizsgálat mindig a legkényelmetlenebb feladata a munkájának, hiszen személyes kapcsolatok is fűzik az érintettekhez. Ugyanez vonatkozik a fegyelmi eljárásokra is. Ha nem adják ki a képviselő mandátumát, annak lejártával a rendőrség vizsgálatot indíthat ellene.

A bizottságuk nem paritásos, leképezi a parlamenti összetételt. Nincs pártfegyelem a döntésekben. Érezhető azonban a döntésekben a képviselt párt hatása. A mentelmi jog kiadásának vizsgálatakor megnézik, hogy bűncselekmény, vagy politikai háttér játszik-e szerepet.

Dr. Vejkey Imre: Közvádas ügyekben nálunk az a rend, miszerint a Legfőbb Ügyész keresi meg az Országgyűlés Elnökét, aki ezt követően a Mentelmi bizottságnak adja át az ügyet, irataival együtt megvizsgálásra és biztossági határozathozatalra, melyet meghallgatva a Parlament 2/3-os szavazattöbbséggel kell, hogy határozatot hozzon a mentelmi jog kiadása illetve fenntartása kérdésében.

Miroslava Němcová utalt rá, hogy most készül törvényjavaslat az összeférhetetlenséggel kapcsolatban, de a vagyonynyilatkozatok kiterjesztése nem szerepel a javaslati tervek között. Próbálnak ellenállni a nyomásnak. Induló vagyonynyilatkozat – a mandátum megszerzésekor nincs.

A megbeszélés végén a delegációk vezetői kölcsönösen megállapították, miszerint nagyon hasznos volt a kétoldalú találkozó és reményüket fejezték ki, hogy a nem távoli jövőben az ez irányú megbeszéléseket folytatni fogják.

Találkozó Petr Jäger az Igazságügyi Minisztérium nemzetközi és alkotmányügyi miniszter-helyettesével (2015. május 7. 16:30 – 17:30):

Petr Jäger: Köszöntötte delegációnkat, majd rövid áttekintést adott Csehország közelmúlt politikai eseményeiről. Eszerint: 2009-ben rendkívüli politikai helyzet alakult ki: a parlament feloszlatta magát, új választást kellett kiírni. Ennek kapcsán született az új alkotmányjogi törvény. Ez alapján a köztársasági elnök kihirdette a parlament feloszlátását és kiírta az új választásokat.

A törvényalkotóknak az Alkotmány szellemében kell eljárniuk. A demokratizmust szabályozó jogszabályokban nem lehet kivételt tenni.

„Az emberi élet védelemre méltó” – áll a törvényben, megítélése szerint ez átfogó és alapvető mégis kissé bizonytalanul tűnő megfogalmazás.

Vejkey Imre: Megköszönte a tájékoztatást és két kérdést tett fel. Először a csehországi restitúció helyzetéről érdeklődött, hozzátéve, hogy Magyarországon ez jó részt már megtörtént, tehát jelentős mértékben visszaadták az egyházi javakat, ingatlanokat, de magát a földterületet, mely korábban a gazdálkodás fő forrását képezte az egyházak nem kapták vissza, plusz forrást pedig nem kaptak a szociális intézményeik fenntartáshoz, így ezen intézmények működtetéséhez az egyházak a költségvetésből igényelnek és a Magyar Állam teherviselési képessége alapján kapnak is pénzt. Második kérdése a vagyonyilatkozat-tételre vonatkozott.

Petr Jäger: A hasonló közép európai hagyományok mellett kulturális és történelmi eltérés is tapasztalható a két nemzet között, bár a 40 évig tartó kommunizmus mindkét országnál közös volt és rendkívül negatívan hatott. A cseh lakosok túlnyomó része ateistának vallja magát. Az egyház földjeinek visszaadása nem fejeződött be, jelenleg is folyik.

Elmondta, hogy ő, mint minisztériumi tisztségviselő a jövő hónapban ad le vagyonyilatkozatot, mely nagyon hasonló a magyarhoz. Magasabb beosztású vezetőknél mindenfajta bér és jutalom nyilvánosságra kerül a szervezet honlapján. Törvényalkotási folyamatban az Adóhivatal vizsgálódik a kétes bevételek felől.

Külön köszönetet mondunk Magyarországi csehországi nagykövetének Pető Tibor nagykövet, Márvány Miklós III. o. titkár, Szesztai Dávid elsőbeosztott uraknak, továbbá dicsérjük dr. Tóth Gábor igazgató-helyettes úr és Ország Veronika úrnő (OGY Külügyi Hivatal) munkáját, amit a látogatás előkészítése és zavartalan lebonyolítása érdekében végeztek.

Budapest, 2015. június 1.

Összeállította:

Dr. Karsai József
főtanácsadó

Jóváhagyta:

Dr. Vejkey Imre
elnök